

Monikielisten opiskelijoiden tekstitaidot historiassa

TAUSTAA

- Perusopetuksen (2014) ja nuorten lukiokoulutuksen (2015; 2019) historian opetussuunnitelmaperusteet on laadittu taitopainotteisiksi.
- Käytännössä taitopainotteisuus ilmenee oppiaineen **tavoitteissa**, joissa edellytetään opiskelijoilta tekstitaitojen hallintaa, johon liittyy esimerkiksi lähdeaineiston kanssa työskentelyä.

TAUSTAA

- Historian tekstitaidoilla voidaan **suppeimmillaan** tarkoittaa lähteiden lukemisen taitoa ja tiedon tuottamista niiden pohjalta (Veijola 2016).
- **Laajemman** määrittelyn mukaan historian tekstitaitoihin sisältyy kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia tekstejä ja taito tulkita lähteitä suhteessa niiden historialliseen kontekstiin sekä taito esittää näitä tulkintojaan (Rantala & Van den Berg 2013).
- Aiemmat tutkimukset osoittavat, että lukiolaiset ovat saavuttaneet näitä opetussuunnitelmataavoitteita varsin vaihtelevasti.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

TUTKIMUSKYSYMYKSET

- 1) Miten lukiokoulutukseen pyrkivät tai sen jo aloittaneet monikieliset maahanmuuttajataustaiset opiskelijat osaavat tulkita historiallisia lähteitä?
- 2) Miten he vastaavat lähteiden pohjalta esitettyihin kysymyksiin?
- 3) Miten he kykenevät tuottamaan kysymykseen kirjallisen vastauksen lähteisiin pohjautuen?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

- Tutkimusaineistomme muodostui **kolmen eri koulun** lukioon valmistavien ryhmän monikielisiltä opiskelijoilta (N = 41) ja lukio-opintonsa jo aloittaneilta monikielisiltä opiskelijoilta (N = 10) kerätystä aineistosta.
- Aineisto kerättiin **Suomen sisällissotaa** käsittelevällä tehtäväsarjalla, jossa oli **taustakysymysten lisäksi kaksi alkuperäislähteisiin perustuvaa väittämätehtävää** ja yksi **tekstin tuottamista edellyttävä avotehtävä**.
- Aineisto analysoitiin sekä määrällisesti että laadullisesti.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

AINEISTOTEHTÄVÄT

Tehtävät

- Suomessa käytiin sisällissotaa tammikuun lopusta toukokuun alkuun vuonna 1918. Sodassa olivat vastakkain punaiset, jotka olivat enimmäkseen työväestöä, ja valkoiset, jotka olivat enimmäkseen maata omistavia viljelijöitä ja virkamiehiä.
- Seuraavilla sivuilla on kaksi dokumenttia ja niihin liittyvät tehtävät. Vastaa tehtäviin dokumenttien ja omien tietojesi perusteella.

Tekstidokumentti 1

Alla on valkoisten komentajan Gustaf Adolf Finnen sanomalehti-ilmoitus valokuvaajille. Ilmoitus julkaistiin Tampereen sanomissa 9.4.1918.

Valokuvaajille.

Sodan tuottamien vaurioiden valokuvaaminen, joko ulkona tai sisällä Tampereen kaupungissa ja sen alueella kielletään kaikilta paitsi toimitusjohtaja Isak Räisäsen valtuuttamilta. Kaikki jo otetut valokuvat ovat tuotava H. Tiitolan konttoriin Kirkkokatu 5.

Tampereen kaupungin komendantin konttorissa 6.4.1918.

Gustaf Adolf Finne.

valtuuttaa = antaa lupa

AINEISTOTEHTÄVÄ 1

Lue ilmoitus ja merkitse yksi rasti (x) jokaisen väitteen kohdalle. Kyllä Ei En ymmärrä Ymmärrän väitteen, mutta
väitettä osaa vastata

Huhtikuun 9. päivänä vuonna 1918 julkaistu ilmoitus

- kielsi sodan vaurioiden valokuvaamisen kaikilta.
- osoittaa, että Tampereen tapahtumia haluttiin ehkä salata.
- kertoo, että valokuvat, jotka oli otettu ennen ilmoituksen julkaisemista, sai pitää.
- osoittaa, että Tampereen tapahtumille haluttiin paljon julkisuutta.
- kertoo, että sodan vaurioita ei saanut kuvata Tampereen kaupungissa.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Suomen rikkain mies, kartanonomistaja Hjalmar Linder kirjoitti mielipidekirjoituksen sanomalehteen sisällissodan jälkeen 28.5.1918. Kirjoituksen otsikko oli ”Jo riittää verilöyly!”. Hän kritisoi kirjoituksessaan sekä punaisia että valkoisia. Lehden toimitus vastasi hänelle.

Seuraavassa on ensin osa Linderin mielipidekirjoituksesta, ja sen jälkeen osa lehden vastauksesta. Lue tekstit ja vastaa niiden perusteella kysymyksiin.

Lehden toimitukselle: Jo riittää verilöyly!

Se, mitä tapahtuu maassamme, on kauhistuttavaa. - - Punainen mielipuolisuus on todellakin vaihtunut valkoiseen terroriin. - - Tuhansia leskiä, kymmeniä tuhansia isättömiä lapsia on menettänyt huoltajansa - - . Vankileireillä kuolee vankeja kuin kärpäsiä. Pietarsaaren vankileirillä on toukokuun kolmen ensimmäisen viikon aikana kuollut 21 vankia kulkutauteihin ja 26 nälkään. Suomenlinnassa kurjuus vankien parissa on ennenkuulumaton. Ja hyvä yläluokka kulkee ympäriinsä, kohauttaa olkiaan ja sanoo: antaa heidän kuolla, he ovat ansainneet sen, tartunta on revittävä irti juurineen! - -

Mustio 25. toukokuuta 1918. Hjalmar Linder

Toimituksen vastaus:

”Kauhistuttavaa” ei ole se mitä tapahtuu nyt, vaan mitä tapahtui punaisten kuukausien aikana ja tekee nyt rangaistustuomioista välttämättömiä. Missään ei teloituksia ole toteutettu mielivaltaisesti, vaan tutkinnan jälkeen sota-oikeuden päätöksellä. - - Ei ole totta, että vangit kuolevat nälkään. Heidän muonansa on niukkaa yleisestä elintarvikepulasta johtuen. Ei voi vaatia, että vangittuja rikollisia huollettaisiin runsaskätisesti, kun koko kansan on kamppailtava pulan kanssa, pulan, jota juuri kapina kovensi. Liioiteltu ellei perätön on niin ikään väite Suomenlinnan kurjuudesta. - -

ANNETTU SANASTO

verilöyly = joukkomurha, jossa tapetaan paljon ihmisiä

teloitus = tappaminen

mielipuolisuus = hulluus

muona = ruoka

leski = henkilö, jonka mies/vaimo on kuollut

kamppailla = taistella

kohauttaa olkiaan = osoittaa, ettei välitä

yhteiskunnan yläluokka = rikkaat ihmiset, joilla on valtaa

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

AINEISTOTEHTÄVÄ 2

Merkitse rasti (x) sen mukaan, onko väite mielestäsi oikein vai väärin.

- Linderin mielestä valkoisia kohdeltiin sodan jälkeen kauhistuttavasti.
- Pietarsaassa kuoli paljon punavankeja.
- Lehden toimitus oli samaa mieltä Linderin kanssa.
- Lehden mielestä ei ollut reilua kiinnittää huomiota vain punavankien huonoon tilanteeseen, koska myös valkoisen puolen ihmiset kärsivät ruuan puutteesta.
- Linderin mielestä yläluokan ihmiset olivat hyviä ihmisiä.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

AVOTEHTÄVÄ 3

Käytä hyväksesi dokumentteja ja tietoja, joita sinulla on. Kirjoita yhtenäinen teksti, ei vain listaa.

Mitä seurauksia sisällissodalla oli suomalaisten elämään sodan jälkeen?

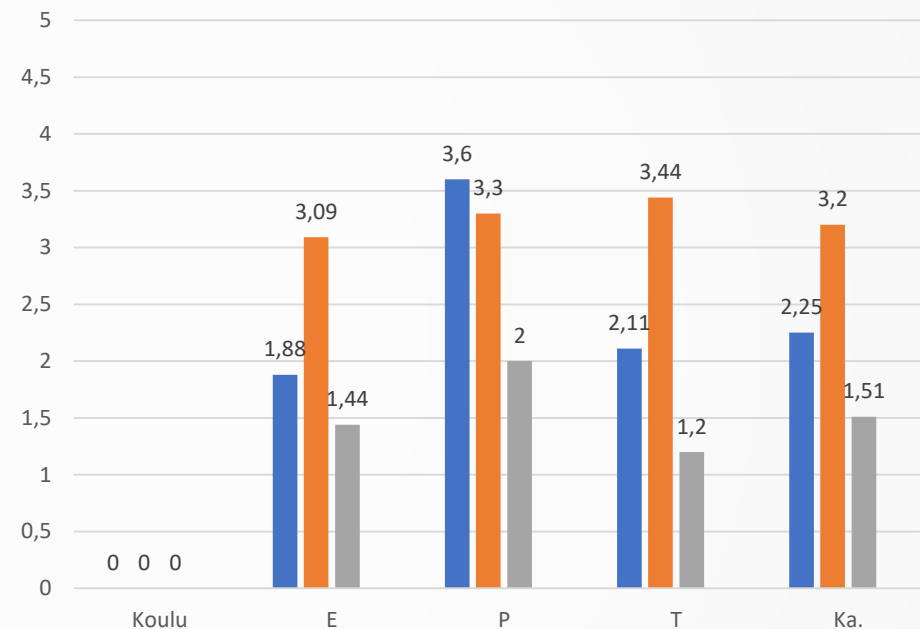
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

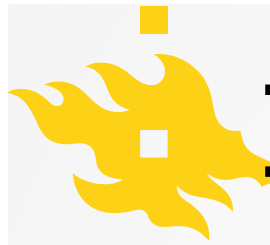

TULOKSIA (TK1 + TK2)

- Kautta linjan sekä hyviä että heikkoja vastaajia.
- Vaikka tyttöjen ja poikien pistekeskisarvoissa oli eroja tyttöjen hyväksi, erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,01$)
- Opiskelijoiden osaaminen tehtävittäin vaihteli suuresti kouluittain.
- Suomessaoloaika korreloi hyvin heikosti opiskelijoiden saamien tehtäväpisteiden kanssa.
- Tehtävän 1 tulos korreloi opiskelijan äidinkielen päättöarvosanaan (0,249) ja historian päättöarvosanaan (0,44).
- Tehtävän 2 tulos ei juuri ollut yhteydessä äidinkielen päättöarvosanaan (0,015) eikä historian päättöarvosanaan (0,011).
- Tehtävän 3 tulos oli yhteydessä heikosti äidinkielen päättöarvosanaan (0,139) ja historian päättöarvosanaan (0,301).
- Suoriutuminen tehtävässä 1 oli yhteydessä tehtävään 2 (0,375) ja suoriutumiseen avotehtävässä (0,294), mutta tehtävä 2 ei juurikaan ollut yhteydessä avotehtävässä suoriutumiseen (0,089).

Opiskelijoiden pisteet kouluittain

TK 3 MITEN OPISKELIJAT KYKENEVÄT TUOTTAMAAN KYSYMYKSEEN KIRJALLISEN VASTAUKSEN LÄHTEISIIN POHJAUTUEN

- Suurin osa vastasi avotehtävään jotain, vain 3 ei vastannut mitään.
- Noin 2/3 vastauksista oli alle 30 sanaa ja vain 7 vastauksessa oli yli 50 sanaa
- Silti vaihtelu oli melko suurta
- Muiden tekstien hyödyntäminen oman tekstin tuottamisessa

Miten muiden teksti muokataan omaksi tekstiksi?

POHDINTA

- Opiskelijoiden erilaiset taustat näkyvät vastauksissa ja pisteissä (S2 vs. LUVA)
- Se, mitä koulua opiskelija on käynyt, näkyy myös vastauksissa
- Sisällölliset valmiudet ovat opiskelijoilla erilaiset (aineistoa kerätty Suomen historiaan liittyvällä aiheella)
 - > Kaikilla opiskelijoilla ei ole ollut tukenaan ennakkotietoa aiheesta
 - > Pelkkä dokumenttien lukutaito ei yksin näytä riittävän -> Kontekstualisointi on selvästi vaikeaa
 - > Tilanne voisi olla olennaisesti erilainen, jos tehtäväkokonaisuus olisi liittynyt johonkin meneillään olevaan kurssiin ja sen sisältöihin

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

LÄHTEET

Lukion opetussuunnitelman perusteet. 2015. Helsinki: Opetushallitus.

Lukion opetussuunnitelman perusteet. 2019. Helsinki: Opetushallitus.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Rantala, J. & van den Berg, M. 2013. Lukiolaisten historian tekstitaidot arvioitavina. *Kasvatus* 44 (4), 394–407.

Veijola, A. 2016. Historiatietoisuus, historiallinen ajattelu ja historian tekstitaidot: Uuden opetussuunnitelman moninaiset lähtökohdat. *Kasvatus & Aika*, 10(2). Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68610>

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ